

22.11.2016

Dnro 4352/2/15

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

KATSASTUSPÄÄTÖSTEN HALLINTOLAIN MUKAISUUS

1

ASIA

Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin tutkittavana olleessa kanteluasiassa dnro 4505/4/14 arvosteltiin katsastustoimipaikan menettelyä hylkäävän katsastuspäätöksen tekemisessä. Kantelija piti päätöstä hallintolain näkökulmasta puutteellisenä, koska päätöksen perustelut olivat olleet suppeat eikä niissä ollut mainittu sovellettuja oikeusohjeita. Kanteluun antamassaan vastauksessa apulaisoikeusasiamies totesi yleisesti katsastuspäätösten perustelemisesta ja sisällöstä seuraavaa:

”Käsittääkseni katsastusta koskevassa lainsäädännössä ei ole ollut tarkoitus poiketa hallintolain yleisistä säännöksistä. Näin ollen hallintolain säännökset tulevat sovellettavaksi myös katsastuksista tehtäviin päätöksiin katsastusta koskevan lainsäädännön rinnalla.

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella voidaan todeta, että hylkäävän katsastuspäätösten perustelut voivat olla varsin niukat. Kysymys on kuitenkin massaluonteisista päätöksistä, joissa käsitellään teknisiä ajoneuvon kuntoon liittyviä asioita. Lisäksi katsastusasetuksessa on melko yksityiskohtaisesti säädetty niistä seikoista, jotka katsastuksesta laadittavaan asiakirjaan tulee kirjata. Käsittääkseni tämän tyyppisissä päätöksissä suppeatkin perustelut ovat riittäviä ja täyttävät hallintolaissa säädetyt vähimmäisvaatimukset.

Kuten edellä on todettu, hallintolaissa edellytetään myös, että päätöksessä mainitaan sovelletut oikeusohjeet. Samanaikaisesti päätöksen kanssa tulisi myös antaa ohjeet oikaisukeinojen käyttämisestä.

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että katsastuspäätöksissä voi olla puutteita näiden vaatimusten täyttymisessä.”

Edellä esitetyn perusteella apulaisoikeusasiamies päätti eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla selvittää omasta aloitteestaan yleisemmin sitä, kuinka katsastuspäätöksissä on huomioitu hallintolain säännökset hallintopäätöksen sisällöstä, perustelemisesta ja oikaisuvaatimusohjeiden antamisesta.

2

SELVITYS

Apulaisoikeusasiamies pyysi Liikenteen turvallisuusvirastoa selvittämään asiaa ja antamaan siinä lausuntonsa. Huomiota tuli kiinnittää seuraaviin seikkoihin:

- 1) Miten hallintolain säännökset päätösten sisällöstä, perustelemisesta ja oikaisuvaatimusohjeiden antamisesta on Liikenteen turvallisuusviraston käsityksen mukaan otettu huomioon katsastustoimipaikkojen tekemisissä katsastuspäätöksissä?
- 2) Onko Liikenteen turvallisuusvirasto kiinnittänyt katsastustoimipaikkojen toiminnan valvonnassa huomiota hallintolain säännösten noudattamiseen tai siinä mahdollisesti esiintyneisiin puutteisiin?
- 3) Onko Liikenteen turvallisuusvirasto ohjeistanut katsastustoimipaikkoja katsastuspäätösten tekemisessä siten, että ne täyttävät hallintolain vaatimukset?

Liikenteen turvallisuusvirasto antoi 2.12.2015 päivätyn selvityksen ja lausunnon dnro TRA-FI/34364/03.05.03.2014.

3 RATKAISU

Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin totesi asiassa seuraavan.

3.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada perusteltu päätös turvataan lailla.

Hallintolain 44 §:n 1 momentin mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä selvästi ilmi: 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta; 2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu; 3) päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu; sekä 4) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä. Annettaessa suullinen päätös asianosaiselle on 2 momentin mukaan ilmoitettava, miten asia on ratkaistu, ja selostettava ratkaisun perustelut.

Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Päätöksen perustelut voidaan 2 momentin mukaan jättää esittämättä, jos: 1) tärkeä yleinen tai yksityinen etu edellyttää päätöksen välitöntä antamista; 2) päätös koskee kunnallisen monijäsenisen toimielimen toimittamaa vaalia; 3) päätös koskee vapaaehtoiseen koulutukseen ottamista tai sellaisen edun myöntämistä, joka perustuu hakijan ominaisuuksien arviointiin; 4) päätöksellä hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista eikä muilla ole oikeutta hakea päätökseen muutosta; taikka 5) perusteleminen on muusta erityisestä syystä ilmeisen tarpeetonta. Perustelut on 3 momentin mukaan kuitenkin esitettävä 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa, jos päätös merkitsee olennaista muutosta vakiintuneeseen käytäntöön.

Hallintolain 46 §:n 1 momentin mukaan, jos päätökseen on ennen valituksen tekemistä vaadittava oikaisua erikseen säädettyssä oikaisuvaatimusmenettelyssä, ohjeet tällaisen oikaisukeinon käyttämisestä on annettava samanaikaisesti päätöksen kanssa. Oikaisuvaatimusohje on 2 momentin mukaan annettava myös silloin, kun erikseen on säädetty hallintopäätöksen saatamisesta viranomaisen käsiteltäväksi muuna kuin muutoksenhakuasiana. Oikaisuvaatimusohjeiden sisällöstä on 3 momentin mukaan voimassa, mitä 47 ja 49 §:ssä säädetään valitusosoituksesta.

3.2 Katsastuspäätösten perusteleminen

3.2.1 Ratkaisuun vaikuttaneiden seikkojen, selvitysten ja sen ilmoittaminen, miten asia on ratkaistu

Apulaisoikeusasiamies totesi saadun selvityksen perusteella, että todistuksena hyväksytystä tai hylätystä katsastuksesta annetaan määräaikaikatsastuksissa katsastustodistus ja rekisteröinti- ja muutokatsastuksissa tarkastuskortti. Katsastuspäätösten yhdenmukaistamiseksi aiempi Ajoneuvohallintokeskus on laatinut katsastustoimipaikoille yhteiset katsastuksen arvosteluperusteet, joita on päivitetty viimeksi 9.5.2007. Arvosteluperusteissa on määritelty katsastuksessa tarkastettavat tarkastuskohteet, yksityiskohdat kustakin tarkastettavasta kohteesta,

käytettävät tarkastusmenetelmät, kussakin tarkastuskohteessa yleisimmin havaitut tyypillisimmät viat ja puutteellisuudet sekä ohje vikojen ja puutteellisuuksien arvostelusta.

Edelleen apulaisoikeusasiamies totesi, että katsastustoimipaikkojen katsastuspäätöksissä ilmoitetaan katsastuksen lopputulos (hyväksyty, hylätty, ajokiello, keskeytetty) sekä ajoneuvossa todetut ajokiellon, hylkäyksen tai korjauskehotuksen aiheuttavat viat ja puutteellisuudet. Korjauskehotuksen aiheuttavista vioista ja puutteellisuuksista päätökseen merkitään myös aika, johon mennessä ne on korjattava. Katsastuspäätöksiin merkitään myös muut katsastusasetuksen 15 §:ssä säädetyt tiedot. Katsastaja voi tallettaa katsastuspäätökseen myös vikaa tai puutteellisuutta koskevan selventävän lisätiedon tai huomautuksen sen mukaan kuin katsoo sen tarpeelliseksi.

Apulaisoikeusasiamies katsoi, että edellä kuvatun sisältöisten katsastuspäätösten voidaan katsoa täyttävän hallintolain vähimmäisvaatimukset ratkaisuun vaikuttaneiden seikkojen, selvitysten ja sen ilmoittamisesta, miten asia on ratkaistu. Asia ei siksi tältä osin edellyttänyt häneltä enempää toimenpiteitä.

3.2.2

Sovellettujen oikeusohjeiden ilmoittaminen

Apulaisoikeusasiamies totesi käytettävissään olleen aineiston perusteella, että katsastustoimipaikkojen menettelyssä on sovellettujen oikeusohjeiden ilmoittamisen suhteen nähtävästi ollut ainakin jonkinlaisia puutteita. Liikenteen turvallisuusvirasto on nimittäin ilmoittanut, että katsastuspäätöksissä on yleensä ilmoitettu, että ajoneuvosta tarkastetaan katsastuksessa direktiivin 2009/40/EY (muutettuna direktiivillä 2010/48/EU) liitteessä II mainitut tarkastuskohteet mutta viittaus katsastusdirektiiviin on kuitenkin saattanut puuttua joidenkin toimiluvan haltijoiden katsastuspäätöksistä.

Liikenteen turvallisuusvirasto on kuitenkin jo kiinnittänyt katsastustoimipaikkojen huomiota asiaan. Tämä on saadun selvityksen mukaan tapahtunut niin, että katsastusasetuksen muutoksen (541/2015) yhteydessä Liikenteen turvallisuusvirasto on julkaissut 13.11.2015 katsastustoimipaikoille tarkoitetun tiedotteen vaatimuksista, jotka koskevat katsastustodistusta 16.11.2015 lähtien. Tiedotteessa on todettu, että katsastustodistuksesta sekä rekisteröinti- ja muutoskatsastuksista annettavista tarkastuskorteista on käytävä ilmi katsastuksessa sovelletut säännökset. Tiedotteessa ovat myös olleet esimerkkitekstit sovellettavista säännöksistä. Lisäksi virasto on ilmoittanut aikovansa jatkossa valvoa tarkemmin myös sitä, että katsastuspäätöksissä on hallintolain edellyttämä maininta sovelletuista oikeusohjeista.

Apulaisoikeusasiamies katsoi, ettei asia enää edellyttänyt häneltä enempää toimenpiteitä.

3.3

Oikaisuvaatimusohjeiden antaminen

Katsastustoimipaikkojen katsastuspäätöksiin on mahdollista hakea oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta. Apulaisoikeusasiamies totesi saadun selvityksen perusteella, että oikaisuvaatimusohjeiden antamisessa on kuitenkin ollut puutteita useiden toimiluvan haltijoiden osalta, kun katsastuspäätöksissä ei ole ollut ohjetta oikaisuvaatimuksen tekemiseen vaan kirjallinen tai suullinen ohje on annettu vain pyydettäessä.

Apulaisoikeusasiamies pani kuitenkin tältäkin osin merkille, että Liikenteen turvallisuusvirasto on jo kiinnittänyt katsastustoimipaikkojen huomiota asiaan. Tämä on tapahtunut niin, että asiaa on käsitelty Liikenteen turvallisuusviraston ja katsastusalan yhteistyöryhmän kokouksessa

27.8.2015, ja kokouksen pöytäkirjaan on kirjattu, että katsastustodistuksessa tulee olla hallintolain 46 §:ssä säädetty oikaisuvaatimusohje. Pöytäkirjaan on myös sisällytetty esimerkkiteksti oikaisuvaatimusohjeesta. Lisäksi edellä kohdassa 3.2.2 mainitussa katsastustoimipaikoille tarkoitettussa tiedotteessa on tuotu esiin, että katsastustodistuksessa ja tarkastuskorteissa on oltava oikaisuvaatimusohje. Vielä Liikenteen turvallisuusvirasto on ilmoittanut aikovansa valvoa jatkossa tarkemmin myös sitä, että katsastuspäätöksissä on hallintolain edellyttämä oikaisuvaatimusohje.

Apulaisoikeusasiamies katsoi, ettei asia tältäkään osin enää edellyttänyt hänen toimenpiteitään.

3.4

Yhteenveto

Asia ei yleisellä tasolla edellyttänyt enempää apulaisoikeusasiamiehen toimenpiteitä.